

Jong Utrecht aan Zet

Voortgangsnotitie

Poë van Looveren / UTSP-1733841646-4078

08-07-2025

Leeswijzer

Deze voortgangsnotitie bevat een terugblik op het participatietraject Jong Utrecht aan Zet, georganiseerd samen met De Kiesmannen in 2025, en een vooruitblik aan de hand van een schets van het vervolgproces waarin we toewerken naar de pilot Jong Utrecht aan Zet die in 2026 van start gaat.

Reflectie Jong Utrecht aan Zet 2025

Mijlpalen en opzet Jong Utrecht aan Zet 2025

Vijf participatiedagen

Als onderdeel van de Viering Stichtse Landbrief (650 jaar provincie Utrecht) is het participatietraject Jong Utrecht aan Zet georganiseerd om een structurele impuls te geven aan het luisteren naar en betrekken van jongeren bij de provincie Utrecht als verrijking en verbreding van de provinciale democratie.

De volgende vijf participatiedagen zijn georganiseerd in het kader van Jong Utrecht aan Zet in 2025:

1. 28 februari 2025 Universiteit Utrecht – democratie & inspraak (Utrecht)
2. 10 maart 2025 Grafisch Lyceum Utrecht – landbouw & biodiversiteit (Utrecht)
3. 26 maart 2025 mboRijnland – wonen & geldzaken (Woerden)
4. 9 april 2025 Nimeto – gezonde leefomgeving (Utrecht)
5. 23 mei 2025 ROC Midden Nederland, Tech College – energie & klimaat (Nieuwegein)

De participatiedagen zijn druk bezocht. Gemiddeld waren er 50-150 studenten per dag aanwezig. De sfeer tijdens de dagen was goed en zowel Staten- en commissieleden, bestuurders, als ook ambtenaren van de provincie Utrecht waren aanwezig. Daarmee is Jong Utrecht aan Zet écht een traject geworden waar we (Provinciale Staten, Gedeputeerde Staten en de ambtelijke organisatie) allemaal achterstaan en voor willen gaan. Studenten kregen een korte inleiding in wat de provincie doet en wat het thema van de dag inhoudt. Er werd zoveel mogelijk aangesloten bij de leefwereld van de jongeren en de opleidingen die zij volgden. Aan de hand van Design Thinking: formuleren van problemen, oplossingen voor die problemen en het plaatsen van de gevonden oplossingen op een matrix van haalbaarheid en mate van impact, kwamen studenten in groepjes van +/- 8 studenten tot hun beste oplossing voor de provincie. Deze oplossingen presenteerden twee studenten per groep in een korte pitch aan de hele groep aan het einde van het evenement. Aan het einde werd gestemd door alle aanwezigen waarna één idee tot winnaar werd verkozen.

Terugkoppeling Jong Utrecht aan Zet aan onderwijsinstellingen

De studenten zijn tijdens de dagen met creatieve en waardevolle oplossingen gekomen voor de problemen die zij zelf geformuleerd hebben. Eén van de winnende ideeën was 'stripkennis', bedacht door studenten van het Grafisch Lyceum Utrecht. Het idee was dat via stripverhalen moeilijke thema's gemakkelijker uitgelegd kunnen worden. Daar geeft de provincie graag gehoor aan! We nemen als provincie de input van de deelnemers serieus. Ze hebben niet enkel meegepraat, maar er

wordt concreet een vervolg aan gegeven. Op twee manieren geven we een terugkoppeling aan de onderwijsinstellingen die hebben meegedaan:

- We maken vijf banieren met stripverhalen: van elke participatiedag één (van de dag met de Universiteit Utrecht, het Grafisch Lyceum, Nimeto, mboRijnland en ROC Midden Nederland – Tech College Nieuwegein). Zo geeft de provincie concreet invulling aan één van de ideeën van de studenten door middel van vijf banieren, waar op elke banner een terugkoppeling te zien is van een participatiedag. De stripverhalen bevatten een terugkoppeling van (1) de sfeer tijdens de dag, (2) het denkproces wat de studenten hebben doorgemaakt (van problemen naar dé oplossing voor de provincie) en (3) elk idee dat had gewonnen per dag uitgelicht. De banners stonden voor de zomer bij elke onderwijsinstelling. Na de zomer zijn ze ook te bewonderen op het Provinciehuis. Mogelijk worden ze na de zomer ook opgenomen in de collectie van Het Utrechts Archief bij de tentoonstelling van de Stichtse Landbrief.
- In het najaar van 2025 wordt een vervolgvideo in het kader van Jong Utrecht aan Zet gemaakt. Deze staat stil bij hoe de opbrengst van Jong Utrecht aan Zet 2025 geland is binnen de beleidstrajecten van de provincie én bij het vervolg van Jong Utrecht aan Zet. We zorgen dat deze video ook bij de studenten die hebben meegedaan terecht komt.

Afbeelding 1 / Banieren met stripverhalen bij het Grafisch Lyceum Utrecht, tekeningen gemaakt (van links naar rechts) door Mattt Baaij, Merel Barends, Vera van Groos, Eva Procee en Daniel Hentschel – vormgeving door Jeroen Tirion vanuit de Inktpot

■ Mijlpalen Jong Utrecht aan Zet 2025

Op verschillende momenten is de afgelopen maanden stilgestaan bij de opbrengst van Jong Utrecht aan Zet. Op 16 april vond een informatiebijeenkomst plaats waar de inhoudelijke resultaten en de methode die is toegepast tijdens Jong Utrecht aan Zet zijn gedeeld met Provinciale Staten. Op 23 april is tijdens de Statenvergadering het SV Jong Utrecht aan Zet als hamerstuk aangenomen. En daarnaast, als klap op de vuurpijl, stond zaterdag 17/5 Jong Utrecht aan Zet centraal tijdens de Viering Stichtse Landbrief, de 650e verjaardag van de provincie Utrecht, in de Domkerk.

Afbeelding 2 Viering Stichtse Landbrief 17/5 – overhandiging resultaten Jong Utrecht aan Zet aan commissaris van de Koning Hans Oosters

Afbeelding 3 Informatiebijeenkomst Provinciale Staten 16/4 – overhandiging resultaten Jong Utrecht aan Zet

Opbrengst Jong Utrecht aan Zet 2025

De opbrengst van Jong Utrecht aan Zet 2025 is tweeledig:

1. Versterken van actief burgerschap van jongeren en investeren in persoonlijke ontwikkeling van jongeren.
2. Koppeling opbrengst Jong Utrecht aan Zet aan beleidsinhoudelijke trajecten van de provincie Utrecht.

1. Versterken van actief burgerschap van jongeren en investeren in persoonlijke ontwikkeling van jongeren.

Ruim 400 studenten vanuit de hele provincie Utrecht maakten door middel van Jong Utrecht aan Zet kennis met de provincie Utrecht. Studenten kregen tijdens de dagen een inkijkje in hoe de provincie Utrecht functioneert en in de opgaven waaraan de provincie werkt. Jong Utrecht aan Zet draagt bij aan actief burgerschap en de persoonlijke ontwikkeling doordat (1) jongeren met elkaar, Staten- en commissieleden, gedeputeerden en ambtenaren in gesprek gingen over maatschappelijke thema's. Daarnaast was Jong Utrecht aan Zet een participatietraject en werd (2) op die manier ook de kennis van de wijze waarop jongeren impact kunnen maken vergroot van jongeren. Dit sluit aan bij de verwachte opbrengst uit het Statenvoorstel Jong Utrecht aan Zet (pp. 5 en 6).

2. Koppeling opbrengst Jong Utrecht aan Zet aan beleidsinhoudelijke trajecten van de provincie Utrecht.

De studenten kregen tijdens de participatiedagen ongeveer 1 uur en 10 minuten de tijd om tot hun ultieme oplossing te komen voor de provincie Utrecht. Dit deden zij onder begeleiding van een beleidsinhoudelijk facilitator vanuit de provincie of De Kiesmannen. Tijdens de brainstormsessie (bestaande uit groepen studenten van ongeveer 4-8 personen) liepen ook experts rond. Dit waren Statenleden, commissieleden, gedeputeerden of beleidsinhoudelijk experts van de provincie Utrecht. Zij gingen het gesprek aan met studenten om de ideeën, waar mogelijk of nodig, zo objectief

mogelijk bij te schaven naar haalbare oplossingen voor de provincie Utrecht. In de korte tijd dat studenten aan het brainstormen waren konden zij niet met diepgaande oplossingen komen die volledig zijn uitgedacht. Desondanks kwamen de studenten wel met oplossingen met een koppeling met bestaand provinciaal beleid, denk aan: de Utrechtse Klimaataanpak: Naar Netto Nul, Toekomst Landbouw & voedsel Provincie Utrecht, het Beleidsprogramma Energietransitie 2025-2030 of het Programma Versnelling Woningbouw. Enkele voorbeelden:

- Studenten van het Grafisch Lyceum Utrecht kwamen met de oplossing om insecten te eten als alternatief voor vlees. In de landbouwvisie 'Toekomst landbouw & voedsel Provincie Utrecht' staat op pagina 23 dat we als provincie zijnde innovaties als het gaat om voedsel subsidiëren.
- Studenten van ROC Midden Nederland gaven aan dat auto's meer op waterstof moeten gaan rijden, omdat batterijen van elektrische auto's vervuילend zijn. In het Beleidsprogramma Energietransitie 2026-2030 provincie Utrecht staat eveneens op pagina's 31 en 32 dat we als provincie moeten inzetten op het realiseren van de benodigde infrastructuur (zoals waterstof vulpunten) voor de verduurzaming van mobiliteit.

Anderzijds kwamen studenten soms ook met oplossingen waarmee we aan de slag gaan in toekomstige beleidstrajecten. Zo worden de oplossingen van studenten, waar mogelijk, meegenomen in de actualisatie van de Omgevingsvisie die Provinciale Staten volgens planning in het najaar van 2026 vaststellen. Momenteel wordt gekeken in hoeverre het mogelijk is om de opbrengst van Jong Utrecht aan Zet op het abstractieniveau van de Omgevingsvisie toe te passen. In het participatieverslag over de wijziging van de Omgevingsvisie wordt hier dieper op ingegaan. Andere voorbeelden bij beleidsinhoudelijke trajecten zijn:

- Studenten van mbo Rijnland gaven aan dat we als provincie moeten inzetten op samenwoonconcepten met jongeren en ouderen. Dit wordt meegenomen in het toekomstige Volkshuisvestingsprogramma, bij het stimuleren van gemengd wonen. Ook komt er in het toekomstige programma meer urgentie voor aandachtsgroepen, waar studenten onder vallen.
- Bij de Klimaatverkenning 2050 wordt de input van 23 mei meegenomen in de verbeelding van de provincie in 2050.

Afbeelding 4 / Groepsfoto van studenten en een begeleider van de provincie Utrecht van mboRijnland op 26 maart 2025

Jong Utrecht blijft aan Zet!

In aanloop naar de pilot Jong Utrecht aan Zet 2026

Uiteindelijk draait de planning om het toewerken naar de pilot Jong Utrecht aan Zet die in 2026 van start gaat. Dit zien we als driedelig:

1. Onderzoek van de Universiteit Utrecht die ingaat op de juridische inbedding van jongerenparticipatie en de stem van toekomstige generaties in ons huidige beleidsontwikkeling en -uitvoering.
2. Ophalen diverse input bij jongeren hoe zij het beste betrokken kunnen worden bij de provincie.
3. Vormgeven van de pilot met jongeren op basis van bovenstaande data (onderzoek en diverse input jongeren).

Advies is om dus niet op voorhand, naar aanleiding van het onderzoek van de Universiteit Utrecht, al een keuze te maken voor een bepaald instrument(arium). Door bij diverse jongeren hun mening uit te vragen en dat in combinatie met het onderzoek te bezien, kan een gedegen keuze worden gemaakt voor het vervolg van de pilot Jong Utrecht aan Zet, waarvan de kick-off in 2026 start.

Juridisch onderzoek Universiteit Utrecht

De Universiteit Utrecht heeft een juridisch onderzoek gedaan voor de provincie Utrecht naar de (juridische) mogelijkheden voor jongerenparticipatie en de stem van toekomstige generaties. Het onderzoek is als bijlage 2 bij de Statenbrief opgenomen. Het juridisch onderzoek heeft als doel om Provinciale Staten inhoudelijk ondersteuning te bieden bij het verkennen van de mogelijkheden om rekening te houden met de stem van de toekomstige generaties en in het bijzonder om jongeren te betrekken bij de beleidsontwikkeling en -uitvoering van de provincie Utrecht.

Kort samengevat toont het onderzoek aan dat we als provincie een rechtsplicht hebben om in redelijke mate te voorzien in participatiemogelijkheden voor jongeren (o.a. vanuit het Kinderrechtenverdrag en Handvest van de grondrechten van de EU). Jongeren hebben er recht op dat aan hun mening 'passend belang wordt gehecht in overeenstemming met zijn of haar leeftijd en rijpheid' en ook op de provincie rust de taak om hieraan uitvoering te geven. We kunnen aan deze verplichting invulling geven door expliciet jongerenparticipatie te versterken door het inzetten van een participatie-instrument(arium) en door een accent te leggen op jongerenparticipatie in de aanstaande participatieverordening.

Doordat jongeren tussen de 12-18 jaar nog niet stemgerechtigd zijn, maar wel in staat zijn om op zinvolle wijze deliberatief te participeren (in tegenstelling tot kinderen <12 jaar en ongeboren generaties), stelt de Universiteit Utrecht dat juist voor die leeftijdsgroep de inzet van participatie-instrumenten het meest aan te bevelen is.

Onderzoek Universiteit Utrecht in relatie tot de participatieverordening van de provincie Utrecht

De participatieverordening wordt opgesteld naar aanleiding van de inwerkingtreding van de wet versterking participatie op decentraal niveau. Zoals is opgenomen in de Startnotitie Participatieverordening ligt de verordening in Q1 2026 ter besluitvorming voor bij Provinciale Staten. Diverse aanbevelingen van de Universiteit Utrecht krijgen een plek in de participatieverordening: een

aparte jongerenbepaling en een experimenteerparagraaf die in eerste instantie de focus legt op jongerenparticipatie.

Onderzoek Universiteit Utrecht in relatie tot de pilot Jong Utrecht aan Zet 2026

De overwegingen uit het onderzoek nemen we mee in de ideevorming van de pilot Jong Utrecht aan Zet 2026. Zoals opgenomen in het Statenvoorstel Jong Utrecht aan Zet ligt primair de focus op het kiezen voor een participatie-instrument(arium) dat aansluit bij de leefwereld van jongeren (besluit 2b). Het onderzoek vormt daarmee een aanvulling op de input die we ophalen bij diverse jongeren.

Dataverzameling bij diverse jongeren hoe zij betrokken willen worden bij de plannen van de provincie Utrecht

In het Statenvoorstel Jong Utrecht aan Zet is enkel de input van de scholieren van het Utrechts Stedelijk Gymnasium (vijfde klas, leeftijden rond de 16-18 jaar) en de Universiteit Utrecht (leeftijden rond de 20-24 jaar) meegenomen. De wens vanuit Statencommissie Bestuur, Economie en Cultuur & erfgoed op 9/4, bij bespreking van het Statenvoorstel, is om dit ook op te halen bij jongeren van andere opleidingsniveaus en leeftijden (tussen de 12-25 jaar). Dit doen we in Q2/Q3/Q4 2025 door:

1. Langs drie middelbare scholen te gaan, dit zullen waarschijnlijk de volgende scholen zijn: Cals IJsselstein, Oostwende College in Bunschoten en Broeckland College in Breukelen.
2. Een vragenlijst uit te zetten voor docenten burgerschap op het MBO. Hiervoor werken we samen met de MBO Raad.
3. Een digitale bijeenkomst te organiseren voor docenten burgerschap en studenten van het MBO. Hiervoor werken we eveneens samen met de MBO Raad.
4. Indien mogelijk, input op te halen bij HBO-studenten. Hoe en of we dit gaan doen, wordt nog nader uitgewerkt.

Vormgeven pilot Jong Utrecht aan Zet!

Aan de hand van de opgehaalde bovenstaande input willen we met een groep van enthousiaste en betrokken jongeren de pilot gaan vormgeven. Hiervoor zal in ieder geval één bijeenkomst georganiseerd worden. Deze bijeenkomst zal naar verwachting in november 2025 plaatsvinden. De Nationale Jeugdraad kan ons helpen bij een dergelijk netwerk. We beseffen ons dat de kans groot is dat je vanuit dat netwerk de usual suspects hebt, maar doordat we zelf wel actief langs verschillende onderwijsniveaus en onderwijsinstellingen zijn gegaan, hebben we wel een diverse set aan kwalitatieve data die we samen met jongeren kunnen analyseren. Daarnaast gaan we in het najaar een video maken waar we een oproep doen aan jongeren om zich aan te melden om hieraan deel te nemen. Zo hopen we uiteindelijk een keuze te maken voor een participatie-instrument(arium) voor de pilot Jong Utrecht aan Zet die breed gedragen is.

De pilot 'Jong Utrecht aan Zet!' wordt op basis van twee zaken vormgegeven:

1. De opgehaalde input vanuit diverse opleidingsniveaus/leeftijden hoe die jongeren het beste betrokken kunnen worden bij de provincie, zoals is opgenomen in de bijlage Jong Utrechters aan Zet in 2025, samen met de bouwstenen voor betekenisvolle jongerenparticipatie van de Nationale Jeugdraad en de input die in Q2/Q3/Q4 2025 bij andere jongeren wordt opgehaald.

2. Onderzoek van de Universiteit Utrecht wordt gebruikt om jongerenparticipatie in de participatieverordening een plek te geven en te kijken naar welk instrument juridisch gezien de meeste impact heeft.

Planning jongerenparticipatie	Activiteiten
Q2/Q3/Q4 2025	- Ophalen bij jongeren van diverse onderwijsniveaus en leeftijdscategorieën hoe we hen het beste kunnen betrekken bij de beleidsontwikkeling en -uitvoering van de provincie. - Klankbordgroep jongerenparticipatie met Staten- en commissieleden.
Q4 2025	Idee van de pilot Jong Utrecht aan Zet 2026 vormgeven met jongeren op basis van de opgehaalde input van jongeren van diverse onderwijsniveaus hoe we hen het beste kunnen betrekken, de bouwstenen voor betekenisvolle jongerenparticipatie van de Nationale Jeugdraad en observaties tijdens het Model European Parliament, zoals opgenomen in het Statenvoorstel Jong Utrecht aan Zet (besluit 3, p. 8).
Q4 2025	Gedeputeerde Staten stellen de Statenbrief pilot Jong Utrecht aan Zet vast
2026	Uitvoering pilot Jong Utrecht aan Zet!
Q4 2026	Voortgangsnotitie pilot Jong Utrecht aan Zet! – toezegging aan Provinciale Staten bij behandeling Statenvoorstel Jong Utrecht aan Zet tijdens de Commissie Bestuur Economie en Cultuur & erfgoed (9/04/2025)
2027	Evaluatie pilot Jong Utrecht aan Zet!

Tabel 1

Afbeelding 5 / Deelnemers (studenten van de Universiteit Utrecht) Jong Utrecht aan Zet tijdens een participatiedag in de Foyer van het Provinciehuis op 28 februari 2025